

АРТЕМ МИХАЙЛОВИЧ ГОГА,

*Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ;
відділення поліції № 10 Дніпровського районного управління поліції
Головного управління Національної поліції в Дніпропетровській області*

ОБ'ЄКТ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОСТУПКУ, ПЕРЕДБАЧЕНОГО СТ. 132 КК УКРАЇНИ, КРІЗЬ ПРИЗМУ ВИЗНАЧЕННЯ ОБ'ЄКТА КРИМІНАЛЬНИХ ПРОСТУПКІВ ПРОТИ ЖИТТЯ І ЗДОРОВ'Я ОСОБИ

Проаналізовано різноманітні підходи до визначення об'єкта кримінального проступку, передбаченого ст. 132 КК України, крізь призму кримінальних проступків проти життя і здоров'я особи. Висвітлено проблемні питання обраної тематики, що стосуються неузгодженості об'єкта кримінального проступку, передбаченого ст. 132 КК України, з іншими кримінальними проступками проти життя і здоров'я особи. Наголошено на необхідності виключення із Кримінального кодексу України ст. 132 та розширення змісту диспозиції ст. 182 таким кримінально-протиправним діянням, як розголошення відомостей про проведення медичного огляду на виявлення зараження вірусом імунодефіциту людини чи іншої невиліковної інфекційної хвороби.

Ключові слова: *кримінальний проступок, об'єкт кримінального проступку, розголошення відомостей, здоров'я особи, честь, гідність.*

Оригінальна стаття

ВСТУП. Комплексне дослідження понять «об'єкт кримінального правопорушення» та «об'єкт кримінального проступку» має дуже велике значення для кримінально-правової науки. Розкриття сутності об'єкта кримінального проступку є складним і суперечливим, оскільки воно лежить у площині філософії та права.

Кожне кримінальне правопорушення завжди посягає на певний об'єкт, заподіює йому шкоду або створює загрозу її заподіяння. Як один із чотирьох елементів складу злочину об'єкт дає можливість визначити суспільно-політичну сутність кримінального правопорушення і з'ясувати його суспільно небезпечні наслідки. Крім цього, об'єкт кримінального правопорушення дає змогу певним чином класифікувати кримінальні правопорушення за ступенем тяжкості, оскільки чим важливішим є об'єкт, тим небезпечнішим є кримінальне правопорушення, тим суворішим є покарання, а отже, тим пріоритетнішою має бути кримінально-правова охорона цього об'єкта (Александров та ін., 2004).

На практиці встановлення об'єкта будь-якого кримінального правопорушення дає змогу з'ясувати соціально-правову сутність скоєного кримінального правопорушення і його соціально небезпечні наслідки, виявити межі правової норми, що сприяє правильній кваліфікації злочинного діяння, відокремленню його від супутніх кримінальних правопорушень, а також відокремленню криміналь-

них проступків від злочинів. Явище об'єкта кримінального проступку стосується як правотворчості, так і діяльності правоохоронних органів. Ступінь надійності теоретичного фундаменту для вирішення багатьох проблем як загальної, так і спеціальної частин кримінального права залежить від його визначення.

Слід зазначити, що вчення про об'єкт кримінального проступку є одним із найскладніших і найсуперечливіших інститутів кримінально-правової доктрини. У сучасних умовах європейської інтеграції України, руху до стандартів реальної демократії і соціально орієнтованої ринкової економіки, що ґрунтується на принципах верховенства права та забезпечення прав і свобод людини та громадянина, надзвичайно важливо побудувати якісно нову систему права шляхом подальшого реформування законодавства, зокрема кримінального. Зрозуміло, що політичні процеси, які відбувались і відбуваються в Україні останніми роками, не можуть не впливати на інститут кримінального законодавства загалом і на вчення про об'єкт кримінального проступку зокрема.

Особливого значення ця проблема набула останнім часом з огляду на ухвалення нового КК України 2001 р., тому що визначення поняття, структури та ієрархії об'єктів кримінального правопорушення є фундаментом для побудови й можливого подальшого вдосконалення нового кримінального законодавства.

Крім того, слід зазначити, що з ухваленням Закону України «Про внесення змін до

деяких законодавчих актів України щодо спрощення досудового розслідування окремих категорій кримінальних правопорушень» від 22 листопада 2018 р. № 2617-VIII¹ та Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України у зв'язку з ухваленням Закону України “Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення досудового розслідування окремих категорій кримінальних правопорушень”» від 17 червня 2020 р. № 720-IX² була ухвалена нова редакція КК України, відповідно до якої всі суспільно небезпечні діяння тепер мають назву «кримінальне правопорушення», які, у свою чергу, поділяються на кримінальні проступки та злочини. Так, кримінальні проступки у кримінальному праві України є певною новелою, що зумовлює необхідність проведення комплексного аналізу об'єкта кримінальних проступків, особливо проти життя і здоров'я особи, адже на конституційному рівні закріплено, що особа, її життя і здоров'я є найвищою соціальною цінністю держави³. Викладене підтверджує актуальність дослідження деяких аспектів визначення об'єкта кримінальних проступків проти життя і здоров'я.

Оскільки питання визначення поняття «об'єкт кримінального проступку» є одним із найскладніших у теорії кримінального права і породжує доктринальні спори, визначення об'єкта кримінального проступку, передбаченого ст. 132 КК України, в контексті дослідження об'єкта кримінальних проступків проти життя і здоров'я особи взагалі є диску-

сійним з огляду на коло суспільних відносин, на які вказаний кримінальний проступок посягає.

У зв'язку з викладеним у статті пропонується розглянути основні підходи до визначення об'єкта кримінального проступку, передбаченого ст. 132 КК України, зіставляючи його з іншими кримінальними проступками проти життя і здоров'я особи, сформулювати власний висновок та надати пропозиції стосовно вирішення цього питання.

МЕТА І ЗАВДАННЯ ДОСЛІДЖЕННЯ. Метою цієї статті є аналіз різноманітних підходів до визначення об'єкта розголошення відомостей про проведення медичного огляду на виявлення зараження вірусом імунодефіциту людини чи іншої невиліковної інфекційної хвороби, тобто кримінального проступку, передбаченого ст. 132 КК України, в порівнянні з іншими кримінальними проступками проти життя і здоров'я особи.

Мети можна досягти, якщо вирішити такі завдання: комплексно дослідити об'єкт кримінального проступку, проаналізувати об'єкт кримінального проступку, передбаченого ст. 132 КК України, розробити порівняльну характеристику об'єкта кримінального проступку, передбаченого ст. 132 КК України, в зіставленні з об'єктом інших кримінальних проступків проти життя і здоров'я особи, узагальнити дослідження та виробити шляхи вдосконалення зазначеної норми.

ОГЛЯД ЛІТЕРАТУРИ. Дослідження поняття «об'єкт кримінального проступку» як складової об'єкта кримінального правопорушення було предметом дослідження багатьох учених ще задовго до появи сучасного законодавства. Визначенню об'єкта кримінального проступку, передбаченого ст. 132 КК України, присвячено не надто багато наукової літератури, адже вказане суспільно небезпечне діяння було криміналізоване лише в 1991 р. Зокрема, окресленому питанню присвячено праці таких учених, як П. Андрушко, В. Балабко, О. Горпинюк, С. Гринчак, І. Кирилук, Ю. Шопіна та Г. Чеботарьова.

МЕТОДОЛОГІЯ ДОСЛІДЖЕННЯ. Методи дослідження були зумовлені специфікою теми, мети, завдань, об'єкта і предмета дослідження. Під час виконання дослідження були використані сучасні методи наукового пізнання. Дослідження проводилося з використанням низки загальнонаукових і спеціальних методів. Зокрема, *діалектичний метод*, який є загальним методом пізнання, використовувався для пояснення цілої низки явищ, під час розгляду причинного зв'язку, визначення змісту і правової природи об'єкта кримінальних проступків

¹ Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення досудового розслідування окремих категорій кримінальних правопорушень : Закон України від 22.11.2018 № 2617-VIII // База даних (БД) «Законодавство України» / Верховна Рада (ВР) України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2617-19> (дата звернення: 07.08.2021).

² Про внесення змін до деяких законодавчих актів України у зв'язку з прийняттям Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення досудового розслідування окремих категорій кримінальних правопорушень» : Закон України від 17.06.2020 № 720-IX // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/720-20> (дата звернення: 07.08.2021).

³ Конституція України : Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр> (дата звернення: 07.08.2021).

взагалі й об'єкта кримінальних проступків проти життя і здоров'я особи, а саме передбачених ст. 132 КК України. *Порівняльно-правовий метод* застосовувався для комплексного дослідження законодавства щодо кримінальних проступків проти життя і здоров'я та розголошення відомостей про проведення медичного огляду на виявлення зараження вірусом імунодефіциту людини чи іншої невиліковної інфекційної хвороби, тобто кримінального проступку, передбаченого ст. 132 КК України. Зокрема, виявлено спільні та відмінні положення їх об'єктів. *Системно-структурний метод* сприяв дослідженню об'єкта кримінального проступку, передбаченого ст. 132 КК України, крізь призму визначення об'єкта кримінальних проступків проти життя і здоров'я особи. *Догматичний метод* дав можливість проаналізувати розголошення відомостей про проведення медичного огляду на виявлення зараження вірусом імунодефіциту людини чи іншої невиліковної інфекційної хвороби з метою виявлення в зазначеному кримінальному проступку проти життя і здоров'я недоліків та формування конкретних пропозицій щодо вдосконалення досліджуваної кримінально-правової норми з огляду на її відповідність об'єкту кримінальних проступків проти життя і здоров'я особи. За допомогою *юридичного (догматичного) методу* та *методу системного аналізу* розглянуто об'єкт складу кримінального правопорушення проти життя і здоров'я особи, передбаченого ст. 132 КК України, виявлено недоліки положення цієї кримінально-правової норми та сформульовано пропозиції щодо вдосконалення законодавчої регламентації досліджуваного кримінального проступку. *Метод узагальнення* використовувався під час опрацювання результатів аналізу емпіричної бази та поглядів учених. Указані методи застосовувались у сукупності, що сприяло досягненню поставленої мети і визначених завдань.

Нормативною базою дослідження є Конституція України, Кримінальний кодекс України, Закони України «Основи законодавства України про охорону здоров'я», «Про інформацію», «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України у зв'язку з ухваленням Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення досудового розслідування окремих категорій кримінальних правопорушень», «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення досудового розслідування окремих категорій кримінальних правопорушень».

Комплексності й системності підходу до вивчення об'єкта кримінального проступку проти життя і здоров'я, передбаченого ст. 132 КК України, сприяло ознайомлення з літературою інших наукових галузей: філософії, загальної теорії права та кримінології.

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ ТА ДИСКУСІЯ. На початку дослідження варто зазначити, що склад кримінального правопорушення має суттєве значення для кримінального права, оскільки згідно з чинним кримінальним законодавством (ч. 1 ст. 2 КК України) єдиною підставою кримінальної відповідальності є вчинення особою суспільно небезпечного діяння, яке містить склад кримінального правопорушення, передбаченого цим Кодексом¹. Крім цього, відповідно до п. 2 ч. 1 ст. 284 КПК України відсутність складу кримінального правопорушення є підставою для закриття кримінального провадження. Отже, варто визначити, що саме слід розуміти під складом кримінального правопорушення. Оскільки чинне законодавство України не містить визначення поняття «склад кримінального правопорушення», вважаємо доречним розглянути доктринальні підходи до його визначення. Крім цього, беручи до уваги, що кримінальний проступок є одним із видів кримінального правопорушення, вважаємо за доцільне досліджувати об'єкт кримінальних проступків проти життя і здоров'я крізь призму об'єкта кримінальних правопорушень проти життя і здоров'я особи.

Перш ніж переходити до визначення об'єкта кримінальних проступків проти життя і здоров'я, розглянемо інтерпретаційні підходи до визначення сутності об'єкта кримінального проступку в загальному розумінні. Так, у 2011 р. відомий правник В. Балабко назвав складом кримінального проступку сукупність ознак, указаних у кримінальному законі, що характеризують конкретне суспільно небезпечне діяння як злочинне.

Крім цього, в кожному складі кримінального проступку виділяють такі об'єктивні та суб'єктивні ознаки, як об'єкт, об'єктивна сторона (об'єктивні ознаки), суб'єкт і суб'єктивна сторона (суб'єктивні ознаки). У своїй єдності ці об'єктивні та суб'єктивні ознаки й утворюють юридичний склад кримінального проступку.

Аналізуючи вищевикладене, слід зазначити, що першим у системі елементів складів

¹ Кримінальний кодекс України : Закон України від 05.04.2001 № 2341-III // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14> (дата звернення: 07.08.2021).

кримінального проступку є об'єкт, адже він дає змогу усвідомити соціальну та юридичну природу посягання, характер і ступінь його суспільної небезпечності, визначає межу дії кримінально-правової норми і сприяє правильній кваліфікації діяння, а також його відмежуванню від суміжних складів кримінальних проступків (Кирилюк, 2012).

Із цього приводу слушно згадати думку А. Трайніна (1941), який вважає, що кримінальних правопорушень, які ні на що не посягають, у природі не існує. І саме те, на що посягає особа, вчинюючи злочинне діяння, у доктрині кримінального права визнається об'єктом кримінального правопорушення.

Свідомо не вступаючи в полеміку щодо питання про сутність об'єкта кримінального проступку, зазначимо, що різноманітні його концепції у вітчизняній юридичній літературі досліджено досить ґрунтовно, додамо лише, що останнім часом серед представників кримінально-правової доктрини найбільшу підтримку мають дві концепції об'єкта кримінального проступку: одні науковці розуміють під ним поставлені під кримінально-правову охорону суспільні відносини, а інші наполягають на необхідності визнання об'єктом кримінального проступку цінностей, які охороняються кримінальним законом (Колос, 2018).

Отже, враховуючи викладене, на нашу думку, подальше дослідження окресленої проблематики слід здійснювати, беручи за основу саме ідею тих учених, які до об'єкта кримінального проступку відносять суспільні відносини, оскільки є такі кримінальні проступки проти життя і здоров'я особи, зокрема і кримінальний проступок, передбачений ст. 132 КК України, де об'єктом виступають саме вони, а не цінності, аргументацію чого подано нижче.

У кримінально-правовій доктрині, спираючись на триступеневу класифікацію об'єктів за «вертикаллю», виділяють загальний, родовий і безпосередній об'єкти кримінального проступку.

На дослідженні першого виду об'єкта – загального, на нашу думку, зупинитись не варто, оскільки він не породжує спірних питань, а доктринальні підходи до його визначення є єдиними. Зокрема, до загального об'єкта варто відносити сукупність усіх суспільних відносин, які поставлено під охорону чинного закону про кримінальну відповідальність (Шалгунова та ін., 2019). Тобто таким об'єктом є всі суспільні відносини, посягання на які тягне кримінальну відповідальність у разі наявності інших елементів складу кримінального проступку.

Щодо родового об'єкта кримінального проступку варто зазначити, що він охоплює певне коло тотожних чи однорідних за своєю соціальною й економічною сутністю суспільних відносин, які внаслідок цього мають охоронятися єдиним комплексом взаємопов'язаних кримінально-правових норм (Тацій, 2013). Варто додати, що одним з основних призначень родового об'єкта кримінального проступку є те, що він дає можливість здійснити класифікацію всіх кримінальних правопорушень і, відповідно, сприяє ефективній законотворчості.

На підтвердження викладеного слід зауважити, що побудова Особливої частини Кримінального кодексу України здійснювалася саме за принципом поділу кримінально-правових норм за родовим об'єктом, яких станом на зараз налічується 20 різновидів, тобто існує 20 розділів Особливої частини КК України.

Проте, аналізуючи стан національного правотворення в царині кримінального права, П. Андрушко (2012) дійшов невтішного висновку, що однією з негативних особливостей внесення змін і доповнень до КК України, яку навряд чи можна назвати його вдосконаленням, є неузгодженість з об'єктом. Із такою думкою слід погодитися, що ми і зазначимо в нашому дослідженні.

Так, для підтвердження цього судження, а також для того, щоб наші пропозиції, спрямовані на вдосконалення кримінального законодавства України, отримали відповідне підтвердження, візьмемо за приклад доктринальні підходи до визначення об'єкта такого кримінального проступку, як розголошення відомостей про проведення медичного огляду на виявлення зараження вірусом імунодефіциту людини чи іншої невиліковної інфекційної хвороби, який міститься в розділі II Особливої частини КК України, чим законодавець визнає родовим об'єктом вказаного кримінального проступку життя та/або здоров'я особи, і з чим ми не можемо погодитися, підтверджуючи це аргументами, побудованими на комплексному дослідженні поглядів науковців.

Загалом деякі вчені до об'єкта кримінальних проступків проти життя і здоров'я відносять тілесну недоторканість (Цвігун, 2020), однак, на нашу думку, таке визначення є надто широким. Тому пропонуємо вважати таким об'єктом безпосередньо життя або здоров'я (фізичне, психічне, соціальне та духовне) особи.

Що ж стосується кримінального проступку, передбаченого ст. 132 КК України, варто наголосити на тому, що він характеризується формальним складом, тобто вважається

закінченим з моменту вчинення суспільно-небезпечного діяння, в цьому разі – дії. У такому разі суспільно-небезпечні наслідки, що можуть виникнути внаслідок вчинення вказаної в диспозиції дії, не охоплюються диспозицією досліджуваної статті й мають кваліфікуватися в сукупності з іншими відповідними статтями.

Зокрема, ми бачимо, що суспільно-небезпечною дією в цьому кримінальному проступку відповідно до диспозиції ст. 132 КК України є розголошення відомостей про проведення медичного огляду на виявлення зараження вірусом імунодефіциту людини чи іншої невиліковної інфекційної хвороби. У цьому разі, як слушно, на нашу думку, зазначає у своїй праці 2020 р. Ю. Шопіна, таке розголошення безпосередньо не загрожує ні життю, ні здоров'ю особи.

Так, наприклад, досить схожим за своєю суттю є злочин, передбачений ст. 145 КК України «Незаконне розголошення лікарської таємниці». Із диспозиції вказаної статті ми також бачимо, що суспільно-небезпечним діянням є дія у вигляді розголошення, однак, на відміну від кримінального проступку, передбаченого ст. 132 КК України, вказаний злочин характеризується матеріальним складом, тобто для того, щоб він вважався закінченим, мають настати суспільно небезпечні наслідки: «якщо таке діяння спричинило тяжкі наслідки». Отже, ми бачимо, що в цьому разі розголошення відомостей, що становлять лікарську таємницю, посягають на життя або здоров'я особи. Тому законодавець правильно розмістив кримінально-правове діяння в розділі кримінальних правопорушень проти життя і здоров'я особи.

На підтвердження викладеного варто згадати підходи й інших учених до визначення об'єкта кримінального проступку, передбаченого ст. 132 КК України, яких, сьогодні, на жаль, не надто багато.

Так, одна група вчених поділяє думку законодавця та повністю підтримує те, що до родового об'єкта розголошення відомостей про проведення медичного огляду на виявлення зараження вірусом імунодефіциту людини чи іншої невиліковної інфекційної хвороби слід відносити суспільні відносини проти життя або здоров'я, адже, відштовхуючись від предмета вказаного кримінального проступку – відомостей про проведення медичного огляду на виявлення зараження вірусом імунодефіциту людини чи іншої невиліковної інфекційної хвороби, особа посягає саме на здоров'я, тобто вчиняє такі дії з метою

спричинити шкоду життю чи здоров'ю особи (Гринчак, 2019).

Інша ж група вчених вважає, що родовим об'єктом кримінального проступку, передбаченого ст. 132 КК України, є суспільні відносини, що забезпечують права громадян на недоторканність його особистого і сімейного життя, закріплені Конституцією України (ст. 32)¹.

Крім того, О. Горпинюк (2011) вважає доцільним відмовитися від часткової криміналізації порушень приватних таємниць, передбачених у чинному КК України, шляхом виключення з КК України статей 132, 145 і 168, натомість вона пропонує розширити зміст диспозиції ст. 182 КК України, передбачивши в ній відповідальність за порушення недоторканності інформації з обмеженим доступом про особу, а також внести в цю статтю інші зміни та доповнення, а саме узгодити назву ст. 182 КК України з її змістом і викласти так: «Порушення недоторканності інформації про особу».

На нашу думку, зазначена вище думка заслуговує на увагу, адже відомості про проведення медичного огляду на виявлення зараження вірусом імунодефіциту людини чи іншої невиліковної інфекційної хвороби відповідно до ст. 40 Закону України «Основи законодавства України про охорону здоров'я» є лікарською таємницею², що, у свою чергу, належить до конфіденційної інформації, оскільки відповідно до ч. 2 ст. 11 Закону України «Про інформацію» до конфіденційної інформації про фізичну особу належать, зокрема, дані про її національність, освіту, сімейний стан, релігійні переконання, стан здоров'я, а також адреса, дата і місце народження³.

Також у доповіді Національної тристоронньої соціально-економічної ради зазначаються основні принципи протидії ВІЛ/СНІДу у сфері праці, одним з яких є забезпечення конфіденційності, тобто дотримання умови

¹ Конституція України : Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254k/96-vr> (дата звернення: 07.08.2021).

² Основи законодавства України про охорону здоров'я : Закон України від 19.11.1992 № 2801-ХІІ // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2801-12> (дата звернення: 07.08.2021).

³ Про інформацію : Закон України від 02.10.1992 № 2657-ХІІ // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12> (дата звернення: 07.08.2021).

нерозголошення відомостей про проведення медичного огляду на виявлення зараження вірусом імунодефіциту людини чи іншої невиліковної інфекційної хвороби¹. Так, ми бачимо, що проєкт стратегії з протидії ВІЛ/СНІДу у сфері праці теж відносить розголошення таких відомостей до конфіденційності інформації.

Тому ми бачимо, що пропозиції О. Горпинюк стосовно виключення з КК України ст. 132 та розширення змісту диспозиції ст. 182 КК України є дійсно слухними та заслуговують на окрему увагу, а в разі, якщо таке розголошення спричинить відповідну шкоду життю чи здоров'ю особи, наслідки слід кваліфікувати за відповідними статтями кримінальних правопорушень проти життя і здоров'я.

У контексті викладеного слід згадати думки авторів навчального посібника «Кримінально-правова характеристика злочинів проти особи», які відносять до об'єкта кримінального проступку проти життя і здоров'я особи, передбаченого ст. 132 КК України, суспільні відносини, які забезпечують нерозповсюдження інформації про проведення медичного огляду на виявлення зараження вірусом імунодефіциту людини чи іншої невиліковної інфекційної хвороби, що є небезпечною для життя людини, або захворювання на СНІД, та його результатів (Гришук та ін., 2019). Отже, В. Гришук та інші підтримують ідеї вищезазначених вчених і не відносять здоров'я і життя до об'єкта досліджуваного кримінального правопорушення.

Крім цього, за правилами кваліфікації В. Топчія (2017) ст. 132 КК України є спеціальною статтею порівняно зі ст. 145 КК України «Розголошення лікарської таємниці», оскільки вона охоплює ширше коло питань, що можуть бути лікарською таємницею. Указане ще раз підтверджує доцільність віднесення до об'єкта кримінального проступку проти життя і здоров'я саме суспільних відносин стосовно охорони конфіденційної інформації.

Також у контексті викладеного вважаємо за доцільне проаналізувати безпосередній об'єкт кримінального проступку, передбаченого ст. 132 КК України.

Аналіз юридичної літератури дає підстави для висновку про відсутність одностайної думки фахівців щодо змісту безпосереднього об'єкта у складі кримінального правопору-

шення, передбаченого диспозицією ст. 132 КК України. Узагалі ж безпосередній об'єкт слід поділяти на основний і додатковий. Додатковий безпосередній об'єкт, у свою чергу, поділяється на додатковий обов'язковий (зазнає шкоди в будь-якому разі під час скоєння цього злочину) та додатковий факультативний (може зазнавати або не зазнавати шкоди в разі скоєння цього злочину) (Андрушко, 2012).

Так, на думку Ю. Шопіної (2019), основним безпосереднім об'єктом кримінального правопорушення, передбаченого ст. 132 КК України, є встановлений порядок надання інформації про проведення медичного огляду на виявлення зараження вірусом імунодефіциту людини чи іншої невиліковної інфекційної хвороби, тобто права і свободи громадян. Звідси ми бачимо, що основний безпосередній об'єкт стосується суспільних відносин щодо поширення інформації, тобто кримінальний проступок, передбачений ст. 132 КК України, Ю. Шопіна відносить до інформаційних кримінальних правопорушень. Додатковий обов'язковий об'єкт учена взагалі не виділяє. Ми теж вважаємо, що в досліджуваному кримінальному проступку додатковий обов'язковий об'єкт відсутній. Що ж стосується факультативного додаткового об'єкта, то ним можуть виступати життя, здоров'я, честь і гідність особи тощо.

На підтримку викладеного можна згадати думки інших учених. Так, наприклад, деякі з них під безпосереднім об'єктом розголошення відомостей про проведення медичного огляду на виявлення зараження вірусом імунодефіциту людини чи іншої невиліковної інфекційної хвороби розуміють такі феномени, як право громадянина на недоторканність приватного життя, особисту таємницю (Чеботарьова, 2011), право громадянина на недоторканність особистого життя і на конфіденційність інформації про особу (Андрианов и др., 2018) або суспільні відносини, що забезпечують захист права громадян на конфіденційність інформації стосовно особистого життя.

ВИСНОВКИ. Отже, резюмуючи проведене нами дослідження, побудоване на аналізі доктринальних підходів до визначення об'єкта розголошення відомостей про проведення медичного огляду на виявлення зараження вірусом імунодефіциту людини чи іншої невиліковної інфекційної хвороби, тобто кримінального проступку, передбаченого ст. 132 КК України, крізь призму визначення об'єкта кримінальних проступків проти життя і здоров'я особи, ми можемо зробити висновок, що й досі, попри, так би мовити, законодавчо визначений об'єкт досліджуваного кримінального проступку, в

¹ Національна стратегія тристороннього співробітництва з протидії ВІЛ/СНІДу у сфері праці на 2012–2017 роки : затв. на засіданні Нац. тристороння соц.-економ. ради 20.02.2012 // LIGA 360 : сайт. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/MUS19345> (дата звернення: 07.08.2021).

царині кримінально-правової доктрини відсутній єдиний, уніфікований підхід до його визначення. Станом на зараз тривають дискусії стосовно визначення родового об'єкта, серед іншого й відповідного розміщення досліджуваної кримінально-протиправної дії у Кримінальному кодексі України. Під час проведення дослідження окресленої проблематики, ми з'ясували, що об'єктом кримінальних проступків проти життя і здоров'я особи є безпосередньо життя і здоров'я (фізичне, психічне, соціальне та духовне) особи. Що ж стосується розголошення відомостей про проведення медичного огляду на виявлення зараження вірусом імунодефіциту людини чи іншої невиліковної інфекційної хвороби, ми дійшли висновку про недоцільність його віднесення до розділу II «Кримінальні правопорушення проти життя та здоров'я особи» Кримінального кодексу України, основою якого є такий об'єкт, як життя і здоров'я, оскільки в цьому разі простежується неузгодженість об'єктів кримінальних проступків. Найбільш вдалим, на нашу думку, підходом є визначення родового об'єкта кримінального проступку, передбаченого ст. 132 Кримінального кодексу Укра-

їни, як суспільних відносин, що забезпечують права громадян на недоторканність його особистого життя. При цьому, провівши порівняльно-правовий аналіз чинного законодавства України щодо визначення конфіденційної інформації, можемо зазначити, що до родового об'єкта розголошення відомостей про проведення медичного огляду на виявлення зараження вірусом імунодефіциту людини чи іншої невиліковної інфекційної хвороби варто відносити суспільні відносини стосовно захисту конфіденційної інформації про особу. Безпосереднім об'єктом, на нашу думку, є право громадян на конфіденційність інформації про особисте життя. Додатковий обов'язковий об'єкт відсутній, а факультативним можуть виступати життя, здоров'я, честь і гідність особи тощо. Крім того, ми підтримуємо думку вченої О. Горпинюк стосовно виключення з КК України ст. 132 та розширення змісту диспозиції ст. 182 КК України таким кримінально-протиправним діянням, як розголошення відомостей про проведення медичного огляду на виявлення зараження вірусом імунодефіциту людини чи іншої невиліковної інфекційної хвороби.

СПИСОК БІБЛІОГРАФІЧНИХ ПОСИЛАНЬ

1. Актуальні проблеми кримінально-правової кваліфікації : навч. посіб. / за заг. ред В. В. Топчія ; наук. ред. В. І. Антипова. Вінниця : Нілан-ЛТД, 2017. 896 с.
2. Андрушко П. П. Особливості кримінально-правової політики в Україні після набрання чинності КК України 2001 року // Основні напрями розвитку кримінального права та шляхи вдосконалення законодавства України про кримінальну відповідальність : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Харків, 11–12 жовт. 2012 р.) / редкол.: В. Я. Тацій (голова ред.), В. І. Борисов (заст. головного ред.) та ін. Харків : Право, 2012. С. 97–105.
3. Балабко В. В. Окремі аспекти визначення предмета злочинів, вчинених медичними працівниками проти життя та здоров'я особи // Теоретичні та прикладні проблеми кримінального права України : матеріали міжнар. наук.-практ. конф. (м. Луганськ, 20–21 травн. 2011 р.) / редкол.: Г. Є. Болдари, А. О. Данілевський, О. О. Дудоров та ін. Луганськ : РВВ ЛДУВС ім. Е. О. Дідоренко, 2011. С. 48–53.
4. Горпинюк О. П. Кримінально-правова охорона інформаційного аспекту приватності в Україні : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.08. Львів, 2011. 19 с.
5. Гринчак С. В. Кримінально-правова охорона життя та здоров'я особи в сфері медичної діяльності. *Форум права*. 2019. № 4. С. 15–26. DOI: <http://doi.org/10.5281/zenodo.3240916>.
6. Гришук В. К., Луцький Т. М., Пасека О. Ф., Самарчук М. В. Кримінально-правова характеристика злочинів проти особи : навч. посіб. у схемах. Львів : Львів. держ. ун-т внутр. справ, 2019. 64 с.
7. Кирилюк І. В. Злочинність у сфері охорони здоров'я: кримінологічна характеристика, детермінація та запобігання : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.08. Київ, 2012. 22 с.
8. Колос С. Об'єкт злочину у науці кримінального права. *Підприємництво, господарство і право*. 2018. № 11. С. 196–200.
9. Кримінальне право (Загальна частина) : навч. посіб. / С. А. Шалгунова, О. С. Скок, Т. В. Шевченко та ін. ; за заг. ред. С. А. Шалгунової. Херсон : Айлант, 2019. 296.
10. Кримінальне право України. Загальна частина / Ю. В. Александров, В. І. Антипов, М. В. Володько та ін. ; за ред. М. І. Мельника, В. А. Клименка. Вид. 3-тє, перероб. та допов. Київ : Юрид. думка, 2004. 352 с.
11. Проблемы квалификации преступлений : монография / В. К. Андрианов, Е. В. Кобзева, Д. А. Мелешко и др. ; под ред. К. В. Ображиева, Н. И. Пикурова. М. : Проспект, 2018. 464 с.
12. Тацій В. Я. Об'єкт злочину. *Вісник Асоціації кримінального права України*. 2013. № 1 (1). С. 126–144.
13. Трайнин А. Н. Общее учение о составе преступления. М. : Юрид. Узд-во НКЮ ССР, 1941. 158 с.
14. Цвігун Д. Особливості кваліфікації злочинів проти життя та здоров'я особи. *Підприємництво, господарство і право*. 2020. № 4. С. 328–334.

15. Чеботарьова Г. В. Кримінально-правова охорона правопорядку в сфері медичної діяльності : монографія. Київ : КНТ, 2011. 616 с.

16. Шопіна Ю. Об'єкт злочинів, передбачених статтями 131, 132, 134, 139–145 Кримінального кодексу України. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Юриспруденція*. 2019. № 42, т. 2. С. 115–119.

17. Шопіна Ю. Об'єктивна сторона злочинів, передбачених статтями 131, 132, 134, 139–145 Кримінального кодексу України. *Підприємництво, господарство і право*. 2020. № 5. С. 288–294.

Надійшла до редакції: 09.08.2021

ГОГА А. М. ОБЪЕКТ УГОЛОВНОГО ПРОСТУПКА, ПРЕДУСМОТРЕННОГО СТ. 132 УК УКРАИНЫ, СКВОЗЬ ПРИЗМУ ОПРЕДЕЛЕНИЯ ОБЪЕКТА УГОЛОВНЫХ ПРОСТУПКОВ ПРОТИВ ЖИЗНИ И ЗДОРОВЬЯ ЧЕЛОВЕКА

Проанализированы различные подходы к определению объекта уголовного проступка, предусмотренного ст. 132 УК Украины, сквозь призму уголовных проступков против жизни и здоровья человека. Рассмотрены проблемные вопросы выбранной тематики, касающиеся несогласованности объекта уголовного проступка, предусмотренного ст. 132 УК Украины, с прочими уголовными проступками против жизни и здоровья человека. Подчеркнута необходимость исключения из Уголовного кодекса Украины ст. 132 и расширения содержания диспозиции ст. 182 таким уголовно-противоправным деянием, как разглашение сведений о проведении медицинского освидетельствования на выявление заражения вирусом иммунодефицита человека либо иной неизлечимой инфекционной болезни.

Ключевые слова: *уголовный проступок, объект уголовного проступка, разглашение ведомостей, здоровье человека, честь, достоинство.*

НОГА А. М. THE OBJECT OF A CRIMINAL OFFENSE UNDER ART. 132 OF THE CRIMINAL CODE OF UKRAINE, THROUGH THE PRISM OF DETERMINING THE OBJECT OF CRIMINAL OFFENSES AGAINST LIFE AND HEALTH OF A PERSON

Various approaches to defining the object of disclosure of information about the medical examination to detect infection with human immunodeficiency virus or other incurable infectious disease, i.e a criminal offense under Art. 132 of the Criminal Code of Ukraine, are analyzed through the prism of criminal offenses against life and health of a person. The problematic issues of the chosen subject concerning the inconsistency of the object of the criminal offense provided by Art. 132 of the Criminal code of Ukraine, with other criminal offenses against life and health of the person are highlighted. To achieve the goals and objectives of the study, a number of modern general scientific and special methods of scientific cognition were used, such as dialectical, comparative law, system structural, dogmatic, legal (dogmatic) and generalization method. These methods were used together, which contributed to the achievement of the goal and defined tasks. In addition, the study is based on the analysis of domestic regulations governing criminal relations in the field of protection of life and health and confidentiality of information, such as the Constitution of Ukraine, the Criminal Code of Ukraine and other laws of Ukraine. According to the results of the study, for the first time it was proposed to define the object of disclosure of information about a medical examination for human immunodeficiency virus or other incurable infectious disease as a public relationship to protect confidential information about the person, which is confirmed by the study. The thesis on the need to exclude Article 132 from the Criminal Code of Ukraine and expand the content of the disposition of Art. 182 of the Criminal code of Ukraine with such criminally illegal act, as disclosure of information about a medical examination to detect infection with human immunodeficiency virus or other incurable infectious disease is investigated. These results of the study are confirmed by scientific arguments based on a comparative legal study of scientific approaches to defining the object of the outlined criminal offense and analysis of the legal norms of current domestic law.

Keywords: *Criminal offense, object of criminal offense, disclosure of information, personal health, honor, dignity.*

Цитування (ДСТУ 8302:2015): Гога А. М. Об'єкт кримінального проступку, передбаченого ст. 132 КК України, крізь призму визначення об'єкта кримінальних проступків проти життя і здоров'я особи. *Право і безпека*. 2021. № 3 (82). С. 94–101. DOI: <https://doi.org/10.32631/pb.2021.3.10>.

Citation (APA): Hoha, A. M. (2021). The Object of a Criminal Offense under Art. 132 of the Criminal Code of Ukraine, Through the Prism of Determining the Object of Criminal Offenses Against Life and Health of a Person. *Law and Safety*, 3(82), 94–101. <https://doi.org/10.32631/pb.2021.3.10>.